

Mednarodno poslovanje podjetij

- zunanja trgovina (pojem, vrste, pomen)
- prodajne in nabavne poti v zunanji trgovini
- prodajne pogodbe
- dobavni pogoji
- plačilni pogoji
- pospeševanje prevoza (Slovenska izvozna družba)
- carine (pojem, vrste)
- carinski postopek

Zunanja trgovina

To je trgovina med različnimi državami.

Vrste zunanje trgovine:

- ★ po smeri gibanja
 - izvizna
 - uvozna
 - tranzitna trgovina

- ★ po organizaciji prodaje
 - direktna (ni posrednika)
 - indirektna zunanja trgovina

Ostale prodajne poti v zunanji trgovini:

- trgovski potniki, prodajni biroji
- samostojni zastopniki
- komisionarji
- prodajne družbe, odvisne od matičnega podjetja
- neodvisne prodajne družbe, ki prodajajo proizvode matičnega podjetja.

Pomen zunanje trgovine:

- izravnavanje presežkov in primanjkljajev (surovine, kmetijski pridelki)

- izravnavanje KNOW-HOWa (samo v nekaterih državah proizvajajo visoko razvite industrijske izdelke)
- optimalni obseg proizvodnje (proizvidnja samo za domači trg bi bila neracionalna)
- uravnovešuje plačilne balance
- največ med sabo trgujejo visoko razvite industrijske države (manj razvite države se morajo hitreje razvijati, da bi povečale svoj delež v zunanji trgovini)

Problemi pri mednarodni delitvi dela:

Zunanja trgovina je pomembna za razvoj svetovnega gospodarstva, zagotavlja delovna mesta in tehnični napredek (pozitiven učinek konkurence).

Problem nastane, če je država pri izvozu ali uvozu preveč specializirana. (izvažata se npr. Samo eno vrsto blaga - veliko tveganje, če pade povpraševanje. Če država izdelke izključno uvažata, je močno gospodarsko odvisna od dobaviteljev).

Pomen zunanje trgovine za Slovenijo:

- nima pogojev za pridelovanje vseh kmetijskih izdelkov oz. surovin.
- Proizvodnja številnih izdelkov bi bila predraga, če bi jih proizvajali doma.

Prodajne poti pri izvozu:

Direktni izvoz:

- brez predstavništva v tujini (prodaja na daljavo, trgovski potniki)
- s predstavništvom v tujini (v tujini imamo svoje proizvodno podjetje s prodajno organizacijo)
- Kooperacija pri izvozu
- ★ sodelovanje med domačimi podjetji
- ★ sodelovanje med domačimi in tujimi podjetji
- izvajanje velikih projektov v tujini

+ knjiga stran 152 !

Indirektni izvoz:

V izvedbo izvoza se vključi domače izvozno podjetje. To so samostojni trgovci, imajo lastno prodajno organizacijo, lahko delajo kot komisionarji. Lahko so specializirani za poslovanje z določenim blagom oz. za poslovanje na določenih področjih.

153 - Prednosti in slabe strani indirektnega izvoza

Direktni uvoz
Indirektni uvoz
Tranzitna trgovina

Posredovanje informacij (1-4)

154 - Posebnosti pri sklepanju pogodb

Dobavni pogoji v zunanji trgovini:

ICOTERMS - zbirka mednarodnih pravil, ki določajo pravice in obveznosti prodajalca in kupca.

Določajo:

- Kraj izpolnitve dobave
- Kraj, kjer preidejo stroški od prodajalca na kupca
- Kdo priskrbi prevozna sredstva in prevozne listine
- Kdo upravi uvozne, izvozne formalnosti (carina, davki)

KLAVZULE

Klavzule ene točke: tveganje in stroški preidejo od prodajalca na kupca na enem kraju (E, F, D skupina)

Klavzule dveh točk: tveganje in stroški preidejo od prodajalca na kupca na različnih krajih, prodajalec plača prevoz, tveganje preide na kupca ob izročitvi blaga prevozniku (klavzule skupine C)

Klavzula - kratka opredelitev dobavnih pogojev.

EX Works - riziko in stroški preidejo na kupca v skladišču prodajalca

Skupina F (glavnega prevoza ne plača prodajalec)

FCA - riziko in stroški preidejo na kupca ob izročitvi blaga prevozniku (določi ga kupec) velja za vse vrste prevoza.

FAS - kupec prevzame riziko in stroški, ko je prodajalec pripravil blago za natovarjanje ob boku ladje.

FOB - kupec prevzame riziko in stroške, ko je blago natovorjeno na ladjo.

Skupina C (glavni del prevoza plača prodajalec)

Pomorski promet

CFR – prodajalec nosi stroške in prevoz do namembne luke. Riziko nosi do nakladanja:

Kupec plača stroške od luke naprej, tudi razkladanje. Riziko nosi od takrat, ko je bilo blago naloženo. Izjema "landed"

CIF – prodajalec plača še zavarovanje

Kopenski promet

CPT – prevoz plačan do namembnega kraja

CIP – prevoz in zavarovanje do namembnega kraja.

Prodajalec plača prevoz (in zavarovanje) do namembnega kraja.

Riziko nosi do izročitve blaga prevozniku.

Skupina D (dobavne klavzule)

DAF – prodajalec nosi stroške, riziko do meje

DES – (dobavljeno do namembne luke), razkladanje plača kupec (tudi carino, uvozne dajatve) – **pomorski promet**

DEQ – (dobavljeno na obali, dajatve plačane) Prodajalec plača in tvega pri razkladanju, plača carino, dajatve, uredi uvozne formalnosti (**pomorski promet**)

DDV – (dobavljeno, dajatve niso plačane) prodajalec nosi stroške in riziko do namembnega kraja (**kopenski promet**)

DDP – (dobavljeno, dajatve plačane) Prodajalec poleg stroškov in rizika do namembnega kraja opravi uvozne formalnosti in plača carino.

Placilni pogoji v zunanji trgovini

Pogoji, ki veljajo za notranjo in zunanjo trgovino.

Pogoji, ki veljajo v zunanji trgovini:

- dokumentarni akreditiv
- dokumentarni inkaso

Dokumentarni akreditiv

Akreditiv je nalog kupca (uvoznika) svoji banki, da proti predložitvi dokazil o dobavi plača prodajalcu blago.

Pomen akreditiva: (zagotavlja varnost)

Prodajalec dobi plačilo, če je pravočasno in po pogodbi dobavil blago in izročil dobavne listine.

Kupec palača samo, če mu je bilo blago pravočasno odpremljeno ob ustreznih listinah.

DAK - kupec da nalog banki

Značilnosti akreditiva:

Akreditivi so:

- Nepreklicni
- Časovno omejeni
- Banka jih lahko potrdi
- Prenosljivi
- Deljivi (možno je plačilo delnih dobav)

Določeni so roki za:

- Veljavnost
- Predložitev listine od izstavitve dalje
- Nakladanje

Udeleženci pri akreditivu:

Uvoznik, banka uvoznika, izvoznik (prejemnik plačila), banka v državi izvoznika = mesto plačila

Listine pri akreditivu

Dobre in slabe strani akreditiva

+ Prednosti:

Za izvoznika:

- Nima tveganja za prevzem blaga in plačilo.

Za uvoznika:

- Kupec pravočasno dobi blago (če ni listin ni plačila)

- Slabosti:

Za izvoznika

- Ob zamudi z dobavo akreditiv zapade.

Za uvoznika

- Račun je plačal pred pregledom blaga (težko uveljavlja reklamacije).

Dokumentarni inkaso

To je nalog izvoznika svoji banki, da izroči uvozniku listine o blagu proti plačilu v gotovini (D/P) ali z akceptom (D/A).

Dokumentarni inkaso je bolj ugoden za kupca, kot za izvoznika. Izvoznik nima jamstva, da bo kupec prevzel blago.

Potek dokumentarnega inkasa:

1. kupec in prodajalec skleneta pogodbo
2. prodajalec pošlje blago kupcu ter nalog in listine svoji banki
3. izvoznikova banka pošlje nalog in listine banki uvoznika
4. kupec plača ali akceptira menico
5. kupčeva (uvoznikova) banka izroči izvozniku listine
6. uvoznikova banka obvesti banko izvoznika o plačilu (dobropis ali akcept)
7. izvoznikova banka obvesti uvoznika o plačilu.

Pospeševanje izvoza str. 169

Omejitve pri izvozu oz. uvozu

EUL – enotne upravne listine

CARINSKI ZAKONIK EU

TARIC

Največji del blaga se lahko prosto izvaža oz. uvaža.

Poznamo določene omejitve:

- Za nekateri blago država določi količine, ki jih lahko izvažamo oz. uvažamo – zaradi zaščite domače proizvodnje. Te KONTINGENTE izdaja Gospodarska zbornica Slovenije.
- Za nekatero blago so potrebna dovoljena ustreznih ministrstev (ministrstvo za kulturo, gospodarstvo, notranje zadeve, kmetijstvo)
- Na podlagi sklepov Združenih narodov so omejitve tudi pri poslovanju z nekaterimi državami (vojna)
- Upoštevati je treba tudi predpise glede varovanje okolja, zdravja ljudi in živali (nore krave, ptičja gripa)

Carine

Carine so davščine, ki jih plačujemo pri prehodu blaga čez državno mejo.

Carine delimo po več kriterijih:

- po smeri gibanja (uvoz, izvoz)
- po namenu (zaščiti)
- glede na to kdo jih določa (država)
- glede na osnovo (od česa carino računamo – vrednost blaga)

Najbolj pomembne uvozne carine.

Carinski sistem EU

Znotraj unije ni omejitev glede pretoka blaga.

Carinski postopki v vseh članicah potekajo po enakih pravilih – članice plačujejo enake carine.

Carinski predpisi v EU

Najpomembnejši predpis je CARINSKI ZAKONIK EU. Ureja carinske predpise v EU, ki se uporabljajo v trgovini med članicami EU in tretjimi državami.

Predpisi v Republiki Sloveniji

Zakon o carinski službi.

Zakon o trošarinah.

Zakon o izvajanju carinskih predpisov v EU.

Zakon o izpolnjevanju EUL (enotna upravna listina).

Temeljni pojmi carinskega prava

- carinsko območje – ozemlje vseh držav članic
- skupnostno in neskupnostno blago
- carinska tarifa TARIC – je pripomoček v katerem so združeni vsi ukrepi, ki jih je potrebno izvajati ob carinjenju. To je skupna tarifa, ki velja za vse članice. TARIC omogoča:
 - enotno izvajanje zunanje trgovine v vseh članicah
 - omogoča pravilno izpeljavo carinskega postopka
 - omogoča pregled nad ukrepi za trgovanje s tretjimi državami
- statistika trgovanja članic EU.
- Ekstrastat je statistika, ki zajema celoten promet s tretjimi državami na podlagi EUL.
- Intrastat je statistika, ki zajema promet med članicami EU, če posel presega 100.000 €.

Carinski postopek

Uvede se za vsako blago, ki prestopi carinsko črto EU. Postopek se nanaša na:

- redni uvoz in izvoz
- začasni uvoz in izvoz
- carinsko skladiščenje
- tranzit

Uvozni postopek

Blago se mora prijavit obmejni carinarnici. Predloži se carinska deklaracija, v njej je navedeno kje se blago carini. Obmejna carinarnica določi rok za carinjenje in blago zavaruje s carinsko zalivko. Carinski postopek se začne, ko blago prispe v carinarnico in dr izpolni carinska deklaracija – EUL (enotna upravna listina). Nato sledi carinski pregled listin in blaga ter plačilo carine. Potem se blago sprosti v prosti promet.

Izvozni postopek

Blago je treba prijaviti carinarnici. Izvozni carinski postopek se začne z vložitvijo carinske deklaracije. Opravi se pregled blaga, nato se blago sprosti v prosti promet.

Začasni uvoz

Blago uvozimo, da ga nato izvozimo. Uvozimo neskupnostno blago, ki ostaja v lasti tuje osebe. Blago mora biti izvoženo do določenega roka.

Posebnega pomena je začasni uvoz blaga za oplemenitenje.

Gre za aktivno oplemenitenje – uvozimo surovine, polizdelke, doma jih dodelamo, predelamo in izvozimo.

Začasni izvoz

Blago izvozimo, nato ga ponovno uvozimo. Pri pasivnem oplemenitenju surovine in polizdelke izvozimo, v tujini jih obdelajo, predelajo, nato jih ponovno uvozimo (sejemsko blago, servis v tujini).

Carinsko skladišče

V carinskih skladiščih skladiščimo:

- uvozno blago, ki je še ne carinjeno,
- domače blago, ki je namenjeno izvozu,
- tranzitno blago.